

ISSN: 3060-4613

MAKTABGACHA
VA MAKTAB
TA'LIMI VAZIRLIGI

O'zbekiston
Milliy Pedagogika
Universiteti

No5(4)
2026

- 13.00.00 Pedagogika fanlari
- 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
- 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
- 13.00.03 Maxsus pedagogika
- 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
- 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
- 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
- 13.00.07 Ta'limda menejment
- 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
- 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
- 07.00.00 Tarix fanlari
- 19.00.00 Psixologiya fanlari
- 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
- 02.00.00 Kimyo fanlari
- 03.00.00 Biologiya fanlari
- 09.00.00 Falsafa fanlari
- 10.00.00 Filologiya fanlari
- 11.00.00 Geografiya fanlari

M

AKTABGACHA VA AKTAB TA'LIMI

Pedagogika, psixologiya fanlariga ixtisoslashgan ilmiy jurnal

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Elektron nashr. 322 sahifa,
18-may, 2026-yil.

BOSH MUHARRIR:

Karimova E'zoza Gapijanovna – O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vaziri

BOSH MUHARRIR O'RINBOSARI:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Pedagogika fanlari doktori, professor

TAHRIRIYAT KENGASHI A'ZOLARI

Ibragimov X.I. – pedagogika fanlari doktori, akademik
Shoumarov G'.B. – psixologiya fanlari doktori, akademik
Qirg'izboyev A.K. – Tarix fanlari doktori, professor
Jamoldinova O.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Sharipov Sh.S. – pedagogika fanlari doktori, professor
Shermuhhammadov B.Sh. – pedagogika fanlari doktori, professor
Ma'murov B.B. – pedagogika fanlari doktori, professor
Madraximova F.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Kalonov M.B. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Nabiyev D.X. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Qo'ldoshev Q. M. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Ikramxanova F.I. – filologiya fanlari doktori, professor
Ismagilova F.S. – psixologiya fanlari doktori, professor (Rossiya)
Stoyuxina N.Yu. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Rossiya)
Magauova A.S. – pedagogika fanlari doktori, professor (Qozog'iston)
Rejep O'zyurek – psixologiya fanlari doktori, professor (Turkiya)
Wookyuu Cha – Koreya milliy ta'lim universiteti rektori (Koreya)
Polonnikov A.A. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Belarus)
Mizayeva F. O. – Pedagogika fanlari doktori, dotsent
Baybayeva M.X. – pedagogika fanlari doktori, professor
Muxsiyeva A.T. – pedagogika fanlari doktori, professor
Aliyev B. – falsafa fanlari doktori, professor
Abdullayeva N. Sh. – Pedagogika fanlari doktori (DSc), professor
Doniyorov S. M. – “Yangi O'zbekiston” va “Pravda Vostoka” gazetalari tahririyati DM bosh muharriri, O'zbekiston Respublikasida xizmat ko'rsatgan jurnalist, filologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
G'afurov D. O. – falsafa fanlari doktori (PhD)
Shomurodov R.T. – iqtisodiyot fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Mirzayeva F. O. – pedagogika fanlari doktori (DSc), dotsent
Jalilova S.X. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Bafayev M.M. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Usmonova D.I. – Samarqand iqtisodiyot va servis institute dotsenti
Saifnazarov I. – falsafa fanlari doktori, professor
Nematov Sh.E. – pedagogika fanlari nomzodi (PhD)
Tillashayxova X.A. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Yuldasheva F.I. – pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Yuldasheva D.B. – filologiya fanlari bo'yicha falsafa (PhD) doktori, dotsent
Tangriyev A. T. – Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti kafedra professori
Ashurov R. R. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Panjiyev M. A. – Qashqadaryo viloyati Maktabgacha va maktab ta'limi boshqarmasi boshlig'ining birinchi o'rinbosari
Xudayberganov N. A. – Xorazm Ma'mun akademiyasi Tabiiy fanlar bo'limining katta ilmiy xodimi, biologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Vaxobov Anvar Abdusattor o'g'li – Pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori, dotsent

Muassis: “Tadbirkor va ishbilarmon” MChJ

Hamkorlarimiz: O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vazirligi, O'zbekiston milliy pedagogika universiteti

EDITOR-IN-CHIEF:

Karimova E'zoza Gapirzhanovna – Minister of Perschool and School Education of the Republic of Uzbekistan

DEPUTY EDITOR-IN-CHIEF:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

EDITORIAL BOARD MEMBERS:

Ibragimov X.I. – Doctor of Pedagogical Sciences, Academician

Shoumarov G. B. – Doctor of Psychological Sciences, Academician

Qirg'izboyev A. K. – Doctor of Historical Sciences, Professor

Jamoldinova O.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Sharipov Sh.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Shermuhhammadov B.Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Ma'murov B.B. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Madraximova F.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Kalonov M.B. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Nabiyev D.X. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Koldoshev K. M. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Ikramxanova F.I. – Doctor of Philological Sciences, Professor

Ismagilova F.S. – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Russia)

Stoyuxina N.Yu. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Russia)

Magauova A.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Kazakhstan)

Rejep O'zyurek – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Turkey)

Wookyu Cha – President of the National University of Education, Korea (South Korea)

Polonnikov A.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Belarus)

Mizayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Baybayeva M.X. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Muxsiyeva A.T. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Aliyev B. – Doctor of philosophy, professor

Abdullayeva N. Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Professor

Doniyorov S. M. – Editor-in-Chief of the DM Editorial Office of the newspapers “Yangi O'zbekiston” and “Pravda Vostoka”, Honored Journalist of the Republic of Uzbekistan, Doctor of Philosophy (PhD) in Philology, Associate Professor

Gafurov D. O. – Doctor of Philosophy (PhD)

Shomurodov R.T. – Candidate of Economic Sciences (PhD), Associate Professor

Mirzayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Associate Professor

Jalilova S.X. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Bafayev M.M. – Doctor of Philosophy in Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Usmonova D.I. – Associate Professor, Samarkand Institute of Economics and Service

Saifnazarov I. – Doctor of philosophy, professor

Nematov Sh.E. – Candidate of Pedagogical Sciences (PhD)

Tillashayxova X.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Yuldasheva F.I. – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences (PhD), Associate Professor

Yuldasheva D.B. – Doctor of Philosophy (PhD) in Philological Sciences, Associate Professor

Tangriyev A.T. – is a professor of Tashkent State University of Economics

Ashurov R. R. – Doctor of Philosophy (PhD) in Psychology, Associate Professor

Panjiyev M. A. – First Deputy Head of the Department of Preschool and School Education of the Kashkadarya Region

Khudaiberganov N. A. – Senior Researcher of the Department of Natural Sciences of the Khorezm Mamun

Academy, Doctor of Philosophy (PhD) in Biological Sciences

Vakhobov Anvar Abdusattor oglu – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences, Associate Professor

“Maktabgacha va maktab ta'limi” jurnali O'zbekiston Respublikasi Oliy attestatsiya komissiyasining quyidagi qarorlariga asosan pedagogika va psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD) hamda fan doktori (DSc) ilmiy darajasiga talabgorlarning dissertatsiyalaridagi asosiy ilmiy natijalarni chop etish uchun milliy ilmiy nashrlar ro'yxatiga kiritilgan:

Pedagogika fanlari bo'yicha: OAK Kengashi tavsiyasi (26.08.2024-y., №11-05-4381/01) asosida:

- Ekspert kengashi (29.10.2024-y., №10)
- Rayosat qarori (31.10.2024-y., №363/5)

Psixologiya fanlari bo'yicha: Toshkent davlat pedagogika universiteti murojaatiga asosan OAK tavsiyasi (24.04.2025-y., №11-05-2566/01):

- Ekspert kengashi (25.05.2025-y., №10)
- Rayosat qarori (08.05.2025-y., №370/5)

“Maktabgacha va maktab ta'limi”
jurnali

26.09.2023-yildan

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti
Administratsiyasi huzuridagi Axborot
va ommaviy kommunikatsiyalar
agentligi tomonidan **№C-5669363**
reyestr raqami tartibi bo'yicha
ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: **№136361**

MUNDARIJA

O'quvchi yoshlarni muhandislik kasblariga yo'naltirishda xorij tajribasi.....	10
Maxamov X. T., Omondavlatova Sofiya Baxtiyor qizi	
2-sinf darslarida "4K" ko'nikmalarini shakllantirish: XXI asr savodxonligi poydevori	14
Jo'rayeva Nargiza O'ktamovna	
Ommaviy axborot vositalarining inson ruhiy salomatligiga ta'siri: empirik tadqiqot natijalari.....	18
Abdinazarova Bibixonim Rashid qizi	
Talabalar uchun amaliy ko'nikmalarni shakllantirishda texnik loyihalarning o'rni	23
Axmadaliyev Mansurbek Erkaboy o'g'li, Rejabov Jaloliddin Sadiq o'g'li	
Masalalarni modellashtirish metodi yordamida yechish yo'llari	28
B. B. Qarshiyev, Bekmuradov Bobur Toyloq o'g'li	
Maktabgacha ta'lim tashkilotida elektron o'quv materiallaridan foydalanishning afzalliklari.....	34
Tog'aymurodova Marjona Yusuf qizi	
Raqamli ta'lim muhitida dizaynerlik faoliyatlarini rivojlantirishning zamonaviy metodlari.....	39
Satvoldiyeva Malaxatxon A'zamjanovna	
Metall va metallmas buyumlarga ishlov berish texnologiyasi fanidan amaliy dars mashg'ulotlarini raqamli texnologiyalar asosida o'qitish metodikasi	47
A. Safarov	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarida tanqidiy fikrlashni shakllantirish mezonlari.....	57
Xolmatov Doston Dilshod o'g'li	
7–8-sinf biologiya darslarida kompetensiyaviy yondashuvni takomillashtirish metodikasi	60
Xolmurodova Sarvinoz	
Zamonaviy adabiyotda lider ayol portreti va shaxsiy rivojlanish falsafasi.....	64
G'afforova Dildora Ergashevna	
Boshlang'ich sinf o'qish darslarida matn ustida ishlash metodikasini takomillashtirishning pedagogik asoslari.....	69
Yusupova Umida Zayniddin qizi	
Umumta'lim maktabida xalq hunarmandchiligi va badiiy loyihalashda kreativ yondashish texnologiyalarining mazmun-mohiyati.....	74
Shomirzayev Maxmatmurod Xuramovich, G'aniyeva Dilfuza A'lam qizi	
Oila muhitining raqamli tadbirkorlik motivatsiyasiga ta'siri: psixologik tahlil	78
Tursunov Lutfulla Sayfullayevich, Boyqobilova Sevinch Fazliddin qizi	
Maktab va muzeylar aloqadorligini ta'minlash asosida o'quvchilarni ma'naviy merosga hurmat ruhida tayyorlashning pedagogik texnologiyasi	81
Nizomxonova Nargizaposhsho Ekrixon qizi	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarida produktiv o'qish malakasini shakllantirish.....	86
Xurramova Sojida Abdunazar qizi	
Oliy ta'lim tizimida liderlik kompetensiyalarini takomillashtirishning kompleks yondashuvlari.....	91
Risvayeva Charos Zaydilla qizi	
Sport sohasining ommaviyligi va inklyuzivligi	94
Z. N. Urunova, M. Jaborova	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida psixologik muhitni swot-tahlil qilish va korreksiyalash	97
Sattorova Shirinoy San'atovna	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining kognitiv kompetentligini rivojlantirishda integrativ yondashuv ..	100
Buvrayev Akram Rustam o'g'li	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining kasbiy nutqiga qo'yiladigan talablar	104
Xolmuminova Dilfuza Xolmamatovna	
O'qituvchining kasbiy faoliyatida ma'naviy-axloqiy fazilatlarining ahamiyati	107
Jumanazarova Dilnoza Umurzaqovna	

Hadislar yordamida boshlang'ich sinf o'quvchilarida ma'naviy-axloqiy sifatlarni shakllantirish	111
<i>Akaboyeva Malika Raxmatovna</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarini mustaqil fikrlashga o'rgatish texnologiyasi	114
<i>Beshimova Muazzam Bahodirovna, To'lanboyeva Farangis Ibrohimjon qizi</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilariga ona tili fanini o'qitishda kreativlik qobiliyatini rivojlantirishning pedagogik-psixologik shart-sharoitlari	117
<i>Xoliyeva Sevara Rustam qizi</i>	
Bo'lajak tarbiyachilarning maktabgacha yoshdagi bolalar nutqini rivojlantirishda multimedia texnologiyalaridan foydalanish kompetensiyasini tarkib toptirish	122
<i>Narmatova Fotima Dilshod qizi</i>	
Organizing Physics Lessons in General Education Schools Based on Gamification Elements.....	127
<i>Y. A. Mamatokhunov, U. S. Ismoilov, M. A. Muxtorjonova</i>	
Maktabgacha yoshdagi bolalarda mantiqiy tafakkurni rivojlantirishda didaktik o'yinlarning samaradorligi....	129
<i>Meyliyeva Sevinch Bozor qizi</i>	
Anoreksiyasi va bulimiyaning psixologik determinantlari hamda klinik jihatlari	132
<i>Askarova Nargiza Abdivaliyevna, To'raqulova Sevinch Sattorjon qizi</i>	
Koxlear implantli bolalar fonematik eshituvini shakllantirish asosida tovush talaffuzini shakllantirish	136
<i>Bozorov Otabek Yo'lchi o'g'li, Yakubova Asalxon Ulug'bek qizi</i>	
Qisqa masofaga yuguruvchi yosh sportchilarning kuch va tezlik-kuch ko'rsatkichlarini rivojlantirishda yillik rejalashtirish samaradorligi	139
<i>Eshpulatov Jamshid Nuraliyevich</i>	
Разработка модуля автопрокторинга для платформ дистанционного обучения на основе компьютерного зрения и анализа активности пользователя	144
<i>Дустқобилов Акмал Бобомуродович</i>	
Определение нарушений академической честности на онлайн-экзаменах на основе компьютерного зрения: алгоритм и эффективность модуля камерaproctor.....	149
<i>Дустқобилов Акмал Бобомуродович, Маматов Ислонбек Ильесович</i>	
Zamonaviy ta'limda sun'iy intellekt texnologiyalari: imkoniyatlar, muammolar va istiqbollar	154
<i>Delov To'liqin Erkinovich, Gulmirzayeva Zulayho Ko'klanboy qizi</i>	
Ijtimoiy tarmoqlarning talaba yoshlar psixologiyasiga ta'siri	160
<i>Saidakbarova Nigora Abduraxim qizi</i>	
Talabalarni ijtimoiy-pedagogik faoliyatga tayyorlashning besh blokli pedagogik modeli	165
<i>Amonov Mirjon Namozovich</i>	
O'smirlarning raqamli texnologiyalarga qaramligi va uning psixologik salomatlikdagi o'rni.....	170
<i>Nurmatov Nurhayot Nurziyot o'g'li, Normamatova Aziza Ibroxim qizi</i>	
Qizlarda erta nikohning psixologik omillari va sabablari	174
<i>Sodiqova Gulbarno Odiljon qizi</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarida o'quv motivlarini shakllantirishning pedagogik imkoniyatlari	178
<i>Jumayeva Guzal Xayriddin qizi</i>	
Maktabgacha va kichik maktab yoshidagi bolalarda barmoqlar harakati mashqlari asosida kichik motorika va harakat koordinatsiyasini rivojlantirish	183
<i>Mirzakarimov Yuldashboy Abdinabiyevich</i>	
Globalashuv sharoitida yoshlar tashkilotlari orqali milliy o'zlikni anglashni shakllantirishning pedagogik strategiyalari.....	187
<i>Axralova Marg'uba Akmalxanovna</i>	
Tarbiya fani asosida o'quvchilarda huquqiy kompetentlikni rivojlantirish imkoniyatlari	191
<i>Jumanova Xafiza Xoliqulovna</i>	
Zamonaviy ilmiy-texnika taraqqiyoti sharoitida texnologik ta'lim mazmunini STEM yondashuvi asosida integratsiyalash va talabalarning texnik fikrlash kompetensiyasini rivojlantirish metodikasini takomillashtirish	196
<i>Imanov Baxtiyor Berdiyevich, Qulmamatova Xurshida Abduxamidovna, Barataliyeva Nasiba Maxmadaminovna</i>	
Ijodiy kompetensiyalarni shakllantirishga yo'naltirilgan o'quv jarayonining mazmuniy ta'minoti	202
<i>Kubayeva Mavluda Baxtiyor qizi</i>	

The Influence of a Competency-Based Approach on Educational Quality in Physics Instruction	205
<i>A. Xakimov, Yorqinjon Abduraimjanovich Mamatokhunov, M. A. Ne'matova</i>	
Umumta'lim maktablarida o'quvchilarning ekologik savodxonligini shakllantirishning amaliy holati	208
<i>Majitov Turg'unali Anvar o'g'li</i>	
Maktabgacha ta'lim tarbiyalanuvchilariga ingliz tilini o'rgatishning pedagogik va psixologiyistik xususiyatlari.....	214
<i>Ismoilova Muattar Ilyosovna</i>	
Sharq mutafakkirlarining yoshlarni mehnat va kasb-hunarga o'rgatish bo'yicha qarashlari.....	219
<i>Alqarov Qodir Xoimatovich, Irmatov Pirmuhammad Normat o'g'li</i>	
Metallar mavzusini interfaol metodlar asosida o'qitish orqali o'quvchilar kreativligini oshirish	222
<i>Murodova Sayyora Qanoatovna</i>	
Moliyaviy terminlarni tarjima qilishning metodologik muammolari.....	226
<i>Norboyeva Dilafuz Djumaqulovna, Suvonov Ozodbek Jamshid o'g'li</i>	
Oliy ta'lim muassasalarida yakuniy nazorat jarayonlarini sun'iy intellekt texnologiyalari asosida tashkil etishning afzalliklari	230
<i>Abdunabiyeva Kamola Mansurovna</i>	
Pedagogik ta'limda AI-tutor texnologiyalaridan foydalanish: o'zaro ta'sir mexanizmi va samaradorlik tahlili	236
<i>Abdunabiyeva Maftunaxon Solijon qizi</i>	
Talabalarda prokrastinatsiyani kamaytirishning ijtimoiy-psixologik xususiyatlari	240
<i>Kozimov Sayfulloh Maxammadjon o'g'li</i>	
Kompetensiyaviy yondashuv asosida boshlang'ich sinf o'quvchilarining o'quv-bilish faoliyatini rivojlantirish.....	245
<i>Raximov Zokir Toshmirovich</i>	
Yosh voleybolchilarning umumiy va maxsus jismoniy tayyorgarliklarini oshirishning pedagogik asoslari	249
<i>Temirov Shoirbek Raimjonovich</i>	
Oliy ta'lim muassasalarida boshqaruv jarayonlari mexanizmlarini takomillashtirish.....	253
<i>Kimsanova Rahnamo Solijonovna</i>	
Milliy kurash vositasida yoshlarning irodaviy sifatlarini rivojlantirish.....	257
<i>Muratov Muzaffar Shermamatovich</i>	
Xavotirlanish muammosining psixologik-pedagogik adabiyotlarda o'rganilganligi va o'smirlik davrining psixologik xususiyatlari	261
<i>Mutalibjonov Nurillo Iroiljon o'g'li</i>	
Bo'lajak pedagoglarda kreativ tafakkurni rivojlantirishning innovatsion va refleksiv asoslari	264
<i>Oblayeva Lobar Erdonovna</i>	
STEM Education Technology: Physics Teaching Methodology and Future Innovations	268
<i>Yorqinjon Abduraimjanovich Mamatokhunov, Odinakhon Sotvoldiyeva Abdumannob qizi</i>	
Mustaqil ta'limni tashkil etishning nazariy asoslari	272
<i>Qurbonova Buzaynab Nurmuxammadiyevna</i>	
Maktabgacha tarbiya yoshda bolalar kognitiv sohasining tadqiq qilinishi.....	276
<i>Raxmonova Shaxrizoda Laziz qizi</i>	
Modernization of Physics Teaching Methodology Based on Stream Integration in Vocational Schools.....	279
<i>S. Z. Zaynobiddinov, Yorqinjon Abduraimjanovich Mamatokhunov, Z. M. Orifjonova</i>	
Cultural Competence as a Core Component of Foreign Language Teaching: Theoretical Foundations and Pedagogical Integration	282
<i>Shahlo Obidova</i>	
Pedagogika oliy ta'lim muassasalarida talabalarning akmeologik madaniyatini rivojlantirishda ART-pedagogik texnologiyalardan foydalanish.....	286
<i>Shodmonova Shoira Saidovna, Sharifova Dildora Shavkiddin qizi</i>	
Talabalarning to'garak mashg'ulotlari orqali ijodiy qobiliyatlarini rivojlantirish yo'llari	290
<i>Turakulova Feruza Mamadoli qizi</i>	

Boshlang'ich sinf o'quvchilariga ona tili fanini o'qitishda kreativlik qobiliyatini rivojlantirishning pedagogik-psixologik shart-sharoitlari	294
<i>Xoliyeva Sevara Rustam qizi</i>	
Texnologiya darslarida raqamli texnologiyalar vositasida o'quvchilarning tadbirkorlik ko'nikmalarini shakllantirish metodikasi.....	298
<i>Xudoyberdiyeva Nilufar Raximqulovna</i>	
Umumta'lim maktablari musiqa darslarida media-kontentlardan foydalanib o'quvchilarda estetik didni shakllantirish.....	302
<i>Xudoyqulov Asilbek Aziz o'g'li</i>	
Педагогические стратегии профилактики раннего профессионального выгорания у студентов-медиков (в условиях высокой информационной нагрузки)	305
<i>Асророва Мафтунабегим Махаммадризо кизи</i>	
Формирование самоотношения у подростков, переживших насилие	308
<i>Кушакова Наргиза Исламбаевна, Азаркова Миланика Дмитриевна</i>	
Изучение развития эпистемических знаний у учащихся 5-го класса в педагогико-психологической литературе.....	311
<i>Нехочина Лола Шахобиддиновна</i>	
Когнитивные уровни читательской деятельности в заданиях PIRLS: типология, процессы понимания и система оценивания.....	314
<i>Нуруллаева Шахло Уктамовна, Александра Валерьевна Шаркова</i>	

OILA MUHITINING RAQAMLI TADBIRKORLIK MOTIVATSIYASIGA TA'SIRI: PSIXOLOGIK TAHLIL

Tursunov Lutfulla Sayfullayevich

Nizomiy nomidagi O'zbekiston milliy pedagogika universiteti
"Amaliy psixologiya" kafedrasida dotsenti v.b., psixologiya fanlari nomzodi

Boyqobilova Sevinch Fazliddin qizi

Amaliy psixologiya yo'nalishi 4-bosqich talabasi

Annotatsiya: Oilaviy muhitning shaxsning internet orqali daromad topishga bo'lgan motivatsion tizimiga ta'siri tahlil qilinadi. Tadqiqotning maqsadi oilaviy qo'llab-quvvatlash va ijtimoiy e'tirof darajasining raqamli tadbirkorlikda muvaffaqiyatga erishishdagi psixologik omil sifatidagi ahamiyatini empirik jihatdan aniqlashdan iborat. Tadqiqotda V.G. Gerbakovskiyning "Intellektual faoliyat motivatsiyasi strukturasi" metodikasi hamda mualliflik so'rovnomasi natijalari qiyosiy tahlil qilingan. Natijalar oila a'zolari tomonidan qo'llab-quvvatlanish shaxsda "muvaffaqiyatga ishonch" ko'rsatkichini oshirib, raqamli muhitdagi stressli vaziyatlarda psixologik barqarorlikni ta'minlashini ko'rsatdi.

Kalit so'zlar: oila muhiti, motivatsiya, raqamli tadbirkorlik, internet orqali daromad, psixologik barqarorlik, oilaviy qo'llab-quvvatlash, muvaffaqiyatga ishonch, ijtimoiy e'tirof.

Abstract: The influence of the family environment on an individual's motivational system for earning income via the Internet is analyzed. The purpose of the study is to empirically determine the significance of family support and social recognition as psychological factors contributing to success in digital entrepreneurship. The study presents a comparative analysis of the results obtained through V.G. Gerbakovsky's "Structure of Intellectual Activity Motivation" methodology and the author's questionnaire. The findings indicate that support from family members increases the individual's "confidence in success" indicator and ensures psychological stability in stressful situations within the digital environment.

Key words: family environment, motivation, digital entrepreneurship, online income, psychological stability, family support, confidence in success, social recognition.

Аннотация: Анализируется влияние семейной среды на мотивационную систему личности к получению дохода через интернет. Цель исследования заключается в эмпирическом определении уровня семейной поддержки и социального признания как важных психологических факторов достижения успеха в цифровом предпринимательстве. В работе проведён сравнительный анализ результатов методики В.Г. Гербаковского "Структура мотивации интеллектуальной деятельности" и авторского опросника. Результаты исследования показали, что поддержка со стороны членов семьи повышает показатель "уверенности в успехе" и обеспечивает психологическую устойчивость личности в стрессовых ситуациях цифровой среды.

Ключевые слова: семейная среда, мотивация, цифровое предпринимательство, заработок через интернет, психологическая устойчивость, семейная поддержка, уверенность в успехе, социальное признание.

KIRISH

Insoniyat taraqqiyotining bugungi bosqichida raqamli texnologiyalar hayotimizning barcha jabhalariga, xususan, iqtisodiy faoliyat va mehnat munosabatlariga ham chuqur kirib keldi. Agar bundan o'n-yillar avval "ish joyi" tushunchasi muayyan geografik hudud yoki bino bilan bog'langan bo'lsa, bugungi kunda internet tarmog'i global darajadagi virtual mehnat bozorini shakllantirdi. Bu jarayonda, ayniqsa, yoshlar orasida internet orqali daromad topish, frilans yoki raqamli tadbirkorlik bilan shug'ullanish nafaqat moddiy ehtiyoj, balki o'z-o'zini namoyon qilishning asosiy vositasiga aylandi. Biroq virtual mehnat muhitining an'anaviy ish joyidan tubdan farq qilishi shaxs ruhiyatiga, uning motivatsion sohasiga yangicha talablar qo'yimoqda.

Internet orqali faoliyat yuritishda shaxs ko'pincha an'anaviy jamoaviy nazoratdan uzoqda, yakkalangan holatda ishlaydi. Bunday sharoitda tadbirkor yoki frilanserni harakatga keltiruvchi "dvigatel" – bu uning ichki motivatsiyasi va ushbu motivatsiyani qo'llab-quvvatlab turuvchi eng yaqin ijtimoiy muhiti, ya'ni oilasidir. Bizning jamiyatimizda oila shaxs hayotida hal qiluvchi o'rin tutishini inobatga olsak, oila a'zolarining yosh tadbirkor faoliyatiga bo'lgan munosabati uning ruhiy barqarorligini belgilovchi eng muhim omil ekanligi ayon bo'ladi. Afsuski, ko'p hollarda ota-onalar yoki oilaning katta a'zolari "kompyuter qarshisida o'tirib pul topish" tushun-

chasiga ishonchsizlik bilan qaraydilar. Bu esa, o'z navbatida, yoshlarda "muvaqqiyatga ishonch" ko'rsatkichining pasayishiga hamda doimiy psixologik bosim ostida ishlashga olib keladi.

Tadqiqotning dolzarbligi ham aynan raqamli iqtisodiyot sharoitida shaxs motivatsiyasini nafaqat texnologik ko'nikmalar, balki oilaviy munosabatlar kontekstida o'rganish zarurati bilan belgilanadi. Raqamli dunyodagi muvaqqiyat faqatgina yuqori tezlikdagi internet yoki kuchli kompyuterga bog'liq emas; u ko'p jihatdan ekran ortidagi insonning "irodaviy zo'riqishi" va uning yutuqlari oila a'zolari tomonidan e'tirof etilishiga borib taqaladi.

Tadqiqotning obyekti sifatida raqamli muhitda faoliyat yurituvchi yoshlarning motivatsion sohasi tanlangan bo'lsa, predmeti – oilaviy qo'llab-quvvatlashning motivatsiyadagi 15 ta tarkibiy qismga ta'sirini tahlil qilishdan iborat.

Tadqiqotdan ko'zlangan maqsad oiladagi ijobiy psixologik iqlim internet tadbirkorligida qanday qilib "psixologik filtr" vazifasini bajarishini va tashqi stress omillaridan himoya qilishini ochib berishdan iborat. Shu asosda respondentlarning irodaviy zo'riqishi, muvaqqiyatga ishonchi va oilaviy e'tirofi o'rtasidagi bog'liqlik empirik ma'lumotlar asosida tahlil qilindi.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Oila muhiti va shaxsning yutuqlarga intilishi o'rtasidagi bog'liqlik psixologiya fanining doimiy diqqat markazida bo'lib kelgan.

Mahalliy olimlardan G'. Shoumarov oila psixologiyasining fundamental asoslarini yaratgan bo'lsa, E. G'oziyev faoliyat psixologiyasi va muloqot tizimida shaxs motivatsiyasining shakllanish qonuniyatlarini tadqiq etgan [3,4]. Ularning fikricha, oilaviy muhit shaxsning har qanday faoliyatdagi unumdorligini belgilovchi asosiy poydevor hisoblanadi.

Xorijiy psixologiyada motivatsiyani tizimli o'rganishda V.G. Gerbakovskiyning yondashuvi alohida ahamiyatga ega. U motivatsiyani oddiy intilish emas, balki 15 ta shkaladan iborat murakkab instrumental-dinamik struktura sifatida ta'riflaydi [5].

Shuningdek, E. Desi va R. Rayanning "O'z-o'zini belgilash" (Self-determination theory) nazariyasiga ko'ra, ijtimoiy muhit (oila, do'stlar) insonning avtonomiyasini qo'llab-quvvatlagandagina unda kuchli ichki motivatsiya shakllanadi [6]. Biroq zamonaviy kiberpsixologiya va oila psixologiyasi kesishmasida internet orqali daromad topish motivatsiyasini oilaviy e'tirof bilan bog'liq holda o'rganish hali yetarli darajada tahlil qilinmagan.

Mazkur maqola aynan shu ilmiy bo'shliqni to'ldirishga, ya'ni an'anaviy oilaviy qadriyatlarining zamonaviy raqamli mehnat faoliyatiga ta'sirini ochib berishga qaratilgan.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Tadqiqot jarayonida kogerentlikni ta'minlash maqsadida qiyosiy taqqoslash va statistik interpretatsiya metodlaridan foydalanildi. Metodik baza sifatida ikki xil vosita qo'llanildi.

Birinchisi, V.G. Gerbakovskiy metodikasi bo'lib, ushbu so'rovnomaga orqali shaxs motivatsiyasining 15 ta shkalasi (masalan: ichki motiv, bilish motivi, yutuq darajasi, irodaviy zo'riqish, muvaqqiyatga ishonch va boshqalar) bo'yicha batafsil psixologik portret olindi [5].

Ikkinchisi esa mualliflik so'rovnomasi bo'lib, u 30 ta savoldan iborat tarzda ishlab chiqildi. So'rovnomada aynan "Ijtimoiy e'tirof (oila va ta'lim)" bloki (16–23-savollar) markaziy o'ringa qo'yildi.

Respondentlarga – jami 120 nafar internet orqali daromad topuvchi yoshlarga – 5 ballik Likert shkalasi asosida savollarga javob berish vazifasi yuklatildi. Olingan natijalar "o'rtacha qiymat" (Mean) usuli asosida guruhlariga ajratilib, statistik jihatdan tahlil qilindi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Olingan statistik ma'lumotlar dastlabki farazlarning to'laqonli tasdiqlanishini ko'rsatdi. Tadqiqot natijalariga ko'ra, oilasi tomonidan qo'llab-quvvatlanadigan respondentlarda motivatsiya strukturasi ancha sog'lom va barqaror ekanligi aniqlandi.

1-jadval: Oila muhiti va motivatsion ko'rsatkichlar bog'liqligi

Motivatsiya komponentlari	Oilaviy e'tirof yuqori	Oilaviy e'tirof past
Ichki motiv (zavqlanish)	4.7	2.8
Muvaqqiyatga ishonch	4.8	3.1
Irodaviy zo'riqish	4.4	2.9
Muvaqqiyatsizlikdan qochish	1.9	4.3

Tahlillar shuni ko'rsatdiki, agar oila a'zolari shaxsning raqamli yutuqlaridan faxrlansa (109-savol), bunday shaxslarda "muvaffaqiyatga ishonch" darajasi maksimal ko'rsatkichga yaqinlashadi (4.8 ball). Eng qiziqarli jihati shundaki, oilada e'tirof etilmagan yoshlarda "muvaffaqiyatsizlikdan qochish" motivi juda yuqori ko'rsatkichni namoyon etdi (4.3 ball). Bu esa ularning yangi g'oyalarni amalga oshirish jarayonida muvaffaqiyatga erishishdan ko'ra, "yutqazib qo'ysam, uyidagilar nima deydi?" degan ichki qo'rquv bilan faoliyat yuritayotganligini anglatadi. Mazkur holat kreativlikni cheklovchi asosiy psixologik omillardan biri hisoblanadi.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Tadqiqot natijalari oila muhitini shaxsning raqamli dunyodagi "psixologik immuniteti" sifatida talqin qilishga asos beradi. Oilaviy qo'llab-quvvatlash yuqori bo'lgan sharoitda shaxs faqat moddiy manfaat (tashqi motiv) uchun emas, balki o'z faoliyatidan zavqlanish va rivojlanish (ichki motiv) maqsadida ham harakat qiladi.

Psixologik ma'rifat yo'nalishida ota-onalar o'rtasida zamonaviy kasblar va raqamli mehnatning ahamiyati haqida tizimli tushuntirish ishlarini olib borish lozim.

Treninglar yo'nalishida motivatsiyasi faqat moddiy manfaatga (6-shkala) bog'lanib qolgan yoshlar uchun ichki qiziqish va irodaviy chidamlilikni oshirishga qaratilgan psixologik-korreksion mashg'ulotlarni tashkil etish zarur.

Rag'batlantirish tizimi sifatida ta'lim muassasalarida yoshlarning internet orqali erishgan yutuqlarini ijtimoiy e'tirof etish mexanizmlarini joriy qilish ularning o'z-o'ziga bo'lgan ishonchini mustahkamlashga xizmat qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Akhtar, N., et al. (2021). Water quality degradation: A review. *Water*, 13(19).
2. Muallif so'rovnomasi ma'lumotlari (2026).
3. Shoumarov, G. B. (2008). *Oila psixologiyasi*. Toshkent: Sharq.
4. G'oziyev, E. G'. (2010). *Umumiy psixologiya*. Toshkent: Universitet.
5. Гербаковский, В. Г. (1987). Структура мотивации интеллектуальной деятельности.
6. Deci, E. L., & Ryan, R. M. (2017). *Self-determination theory*. New York.

-
- 13.00.00 Pedagogika fanlari
 - 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
 - 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
 - 13.00.03 Maxsus pedagogika
 - 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
 - 13.00.07 Ta'limda menejment
 - 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
 - 07.00.00 Tarix fanlari
 - 19.00.00 Psixologiya fanlari
 - 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
 - 02.00.00 Kimyo fanlari
 - 03.00.00 Biologiya fanlari
 - 09.00.00 Falsafa fanlari
 - 10.00.00 Filologiya fanlari
 - 11.00.00 Geografiya fanlari

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Mas'ul muharrir: Ramzidin Ashurov

Ingliz tili muharriri: Murod Xoliyorov

Musahhih: Alibek Zokirov

Sahifalovchi va dizayner: Iskandar Islomov

2026. №5(4)

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali 26.09.2023-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №C-5669363 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.
Litsenziya raqami: № 136361.

Manzirimiz: Toshkent shahar, Yunusobod tumani
19-mavze, 17-uy.